Jaargang 2, april 2015
Verkoopprijs € 1,95

Natuurhus
Almelo

AstronA NBV ivn GROEI & BLOEI KNNV vereniging voor veldbiologie nivon

Foto Harry Kuiphuis

Voorjaar in ons land

In het voorjaar als de kou weg is en de zon zich wat vaker laat zien, kunnen we buiten weer genieten van al het ontluikende groen. De bomen lopen weer uit, en de planten komen weer te voorschijn.
Ook de vogels vinden het tijd om zich wat meer te laten horen. Heerlijk om weer van al het mooie dat de natuur ons biedt te kunnen genieten.
Hup er op uit, naar buiten allemaal!

Harry Kuiphuis

Colofon:

Het Natuurhusblad is een gezamenlijke uitgave van: AstronA, Imkersvereniging 't Iemenschoer, IVN, Groei & Bloei, KNNV en Nivon.

Oplage:
900 exemplaren

Uitgave:
april 2015

Redactiewerkgroep:
Ron Poot - Geesje Vinke - Jenny van Dorsten - Jurgen Foortjes - Robert van Lente - Yvonne Kuiphuis

Eindredactie:
Suzan Crooijmans, OOK. voor teksten

Vormgeving:
Jos van het Reve, Weidevogel Reclameproducties

Drukwerk:
Blad.nl

Lid worden?

Bent u enthousiast over de Stichting Natuurhus Almelo en/of één van de betrokken verenigingen? Ga naar www.natuurhusalmelo.nl/vrienden en word lid!

Heeft u een idee, vraag, artikel of foto? Neem contact op voor **15 mei 2015** via info@natuurhusalmelo.

Adres:

Tijdelijk Natuurhus, Deldensestraat 205, 7601 RT Almelo
telefoon: 0546-451483 bereikbaar op maandag, dinsdag en woensdag.

Emailadressen Natuurhus Almelo

Algemeen mailadres (webmaster):	info@natuurhusalmelo.nl
Bestuur stichting Natuurhus Almelo (secretariaat):	secretaris@natuurhusalmelo.nl
Foto's en artikelen voor het Natuurhus blad:	redactie@natuurhusalmelo.nl
Aanmelden van vrijwilligers:	vrijwilliger@natuurhusalmelo.nl
Natuur- en milieueducatie scholen:	onderwijs@natuurhusalmelo.nl
Opgeven voor cursussen (zoals natuurgidsen):	cursus@natuurhusalmelo.nl
Jeugdactiviteiten Scharrelkids:	scharrelkids@natuurhusalmelo.nl
Adreswijzigingen en aanmeldingen vrienden:	ledenbeheer@natuurhusalmelo.nl

Inhoud

Inhoudsopgave

Voorzitter ... *Frank van Marle (IVN)* 4

Natuurhus ... *Frank van Marle (IVN)* 5

Dementerende ouderen blij met Groene Visite ... *Jenny van Dorsten (IVN)* 6

Groei & Bloei ... *door Brian Kabbes (Groei & Bloei)* 8

Voorjaarsbossen, een bloeiend lentefeest ... *Ron Poot en Pierre Marnette (KNNV)* 10

Van de jonge natuurliefhebbers *(IVN)* 12

In beeld ... *Ron Poot (Natuurhus)* 14

Vitrina Kast ... *Lena Hauwert (Natuurhus)* 15

Weekendje weg ... *Theo van Dijk (Nivon)* 16

Activiteitenkalender 17

Natuur geneest ... *Pierre Marnette (KNNV)* 21

Onder de sterrenhemel ... *Robert van Lente (AstronA)* 22

Gezoem ... *Carin de Jong ('t Iemenschoer)* 26

ZGT heeft eigen bijenstal ... *Carin de Jong ('t Iemenschoer)* 27

Weekendschool ... *Bert Doldersum (Natuurhus)* 28

Plastic soep ... *Inge de Bruin-Kooij (Nivon)* 30

Natuurgids worden ... *Frank van Marle (IVN)* 32

Uit de oude doos ... *Albert Eshuis (IVN)* 33

Vrienden van Natuurhus Almelo 34

Natuurhus Almelo, de zes verenigingen 35

HARDLOOPSCHOOL
DE MOOIE VROUW

De juiste STAP om fitter te worden!
Voor mannen en vrouwen
Ook voor bedrijven en instellingen

Bianca van Marle-Paus
Mooie Vrouwenweg 45, 7608 RC Almelo
www.hardloopschool-demooievrouw.nl

Voorzitter

Samen sterker

Frank van Marle, IVN

Het ruimtelijke project Natuurhus in het Hagenpark vordert gestaag. Een verenigingsgebouw op een mooie locatie waar veel mensen komen is natuurlijk belangrijk als je wat wilt bereiken. Doorgaan dus. Op naar een betere wereld.

Eigen identiteit

Eind 2010 zijn zes verenigingen gestart met het Natuurhusproject, met het doel mensen bewust te maken van en aan te zetten tot duurzaam handelen. Inmiddels zijn we bijna vijf jaar verder. De groene beweging komt aardig op gang.

De eigen identiteit van de verenigingen is een belangrijke meerwaarde voor het Natuurhusconcept. De meerkleurigheid van de verenigingen, die ook tot uitdrukking komt in het logo van het Natuurhus, is iets dat zeer tot de verbeelding spreekt. Naar buiten toe moeten we dat vooral zichtbaar laten blijven.

Binnen het Natuurhusconcept wordt op tal van gebieden al samengewerkt door de vrijwilligers van de zes verenigingen. Qua samenwerking hebben we de afgelopen jaren mooie stappen gezet. Zo hebben we inmiddels een fraai gezamenlijk Natuurhusblad, een gezamenlijke goed gevulde activiteitenkalender en een gezamenlijk verenigingsgebouw, ons Tijdelijk Natuurhus aan de Deldensestraat.

Maar ook op andere terreinen kunnen we nog verder gaan om efficiënter en effectiever samen te werken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de ledenadministratie, gezamenlijke standjes bij evenementen en integratie bij de uitoefening van bestuursfuncties. Dit laatste verklaart ook waarom het IVN-bestuur tegenwoordig is samengesteld uit mensen die ook zitting hebben in het stichtingsbestuur en lid zijn van meerdere verenigingen. Het is goed voor de efficiency en vermindert de bestuurlijke drukte.

Natuurhus

Groene burgerinitiatieven

Frank van Marle

Het buurtproject Idylle Almelo Noord Oost is een mooi voorbeeld hoe je je eigen leefomgeving in positieve zin kunt beïnvloeden. De kavels in de buurt zijn bouwrijp, maar de uitgifte stagneert ten gevolge van de crisis.

Elders in het land zag ik hoe begrazingsprojecten in woonwijken in aanbouw plaats vonden en dat inspireerde me in 2012 voor onze wijk. Uiteraard kun je er voor gaan om niet verder te kijken dan je eigen tuin, maar het oog reikt nu eenmaal verder. En vanzelf gaat er niets, dus aan de slag. Met veel positieve reacties van buurtbewoners en de gemeente is het project de afgelopen jaren gestaag gegroeid. Er is ruimte voor stadslandbouw en (meer) zelfvoorziening, er is sprake van kostenverlaging (maaien) voor de gemeente, de woonwijk wordt aantrekkelijker, er vindt ecologisch beheer en onderhoud plaats en er is meer biodiversiteit. Ook worden zeldzame landbouwhuisdieren, vlinders, bijen en 'vergeten' gewassen in hun voortbestaan geholpen. Op biologische en diervriendelijke wijze worden vlees en gewassen geproduceerd (slow food) en er ontstaat meer bewustwording van natuur-, milieu- en duurzaamheidsvraagstukken.
Het komend jaar worden op meerdere plekken in Almelo groene burgerinitiatieven ondersteund door het Natuurhus, waardoor de stad op nog meer plekken steeds mooier groen wordt. Wellicht ook iets voor uw buurt? Meld het via info@natuurhusalmelo.nl en wellicht kunnen we u enigszins op weg helpen.

Bloemenpracht in Almelo Noord Oost

Frank van Marle is sinds de oprichting in 2013 voorzitter van de Stichting Natuurhus Almelo. Sinds de laatste ledenvergadering vorig najaar is hij ook voorzitter van IVN. Ook is hij initiatiefnemer van het project Idylle Almelo Noord Oost, een woonwijk in aanbouw waar hij met zijn gezin al woonde in het toenmalige buitengebied voordat de gemeente dit plan ontvouwde.

Lariksen voor het Natuurhus

Graaf van Rechteren doneerde 25 lariksen voor de bouw van het Natuurhus in het Hagenpark. Bomen vellen is een vak en wie denkt dat het gewoon een kwestie is van de bijl aan de wortel leggen, heeft het grondig mis.
Vijf derdejaarsstudenten van het AOC-Oost richting natuur en groene ruimte kregen in januari les van André Welhuis, docent AOC-Oost en Reinier Engbers van Engbers Bosbeheer. De lariksen liggen nu in de vijver tegenover het Tijdelijk Natuurhus, waar ze minimaal een jaar inwateren voor ze gebruikt kunnen worden in het Natuurhus in het Hagenpark.

Dementerende ouderen blij met Groene Visite

Jenny van Dorsten, IVN

"Wanneer komt de Groene Visite weer?", dat is een vraag die nogal eens gesteld wordt door bewoners van verpleegtehuizen, een dag nadat de vrijwilligers met de Groene Koffer een bezoek hebben gebracht. De Groene Visite is een nieuw initiatief van het Natuurhus. Laura Brummelhuis, coördinator van de Groene Visite, legt uit wat het inhoudt.

"Groene visite is een gezamenlijk project van Natuur & Milieu Overijssel, ouderenorganisaties en het IVN. Vrijwilligers gaan op visite bij ouderen en dementerenden. Ze komen niet met lege handen, maar brengen een koffer vol natuur mee. Er zijn vier koffers, voor elk seizoen één en binnenkort komt de boerderijkoffer.
In die koffer zitten bijvoorbeeld 70 mooie natuurfoto's van zeer herkenbare dingen uit de natuur. Er zit een

Laura Brummelhuis, coördinator van de Groene Visite

doosje in met allerlei voeldingen, zoals een dennenappel, een veertje en een stukje schapenwol. En in de koffer zitten potjes gevuld met geuren. Het gaat erom de zintuigen te prikkelen bij mensen, met de bedoeling dat er herinneringen naar boven komen over dingen die ze vroeger mee hebben gemaakt. Dat kan zijn een wandeling met hun ouders in het bos, een dagje naar het strand, een wandeling met de echtgenoot, een speelmoment met de kinderen", vertelt Laura Brummelhuis.
Ze vindt het fantastisch om te merken dat de groene koffer zo goed aanslaat bij oudere dementerende mensen.
"Waardoor dat komt? Nou, de herinnering van nu is weg, de mensen leven steeds meer in hun eigen belevingswereld en die gaat steeds verder terug naar vroeger, tot aan de kindertijd toe. Die herinneringen liggen meer voor de hand dan wanneer je hen vraagt wat ze vandaag gegeten hebben", legt ze uit.

Eigen invulling

De vrijwilligers hebben alle ruimte voor een stuk eigen invulling en creativiteit. "Ze kunnen er zelf een draai aan geven", aldus de coördinator. "Vrijwilliger Erik Pieters bijvoorbeeld kwam binnen met de winterkoffer. Hij had een dikke muts opgezet en handschoenen aangedaan en zei: 'Brrr, 't is koud buiten!' Op de tafel lagen doorloopschaatsjes en boerenkool en er was steranijs om te ruiken.
Zo kun je van alles zelf bedenken. Je bereidt het voor met je partner, want je gaat altijd met zijn tweeën op visite."
Laura heeft tien vrijwilligers in het Tijdelijk Natuurhus opgeleid. Ze kregen voorlichting over dementie en de relatie met natuur. De vrijwilligers hoeven geen ervaring te hebben met dementie. De enige voorwaarde is dat ze een verklaring van goed gedrag moeten overleggen. Ze gaan immers werken met kwetsbare mensen.
De vrijwilligers hebben inmiddels zo'n tien Groene Visites gedaan. De ervaringen tot nu toe zijn heel positief.

Als je van tuinen en tuinieren houdt
GROEI & BLOEI
Lentefair
Zondag 3 mei van 10.00 tot 16.00 uur
Beeklustpark, Ledeboerslaan, Almelo
(Bij Stadsboerderij Beeklust)

Zo is het gebeurd dat onrustige mensen vol aandacht in platenboeken bladeren en rustig werden. Zo'n effect kan nog lang naijlen. Dat is niet alleen fijn voor de mensen zelf, maar ook voor het verzorgend personeel. "Het gaat om de emotie, iemand even een fijn moment laten beleven en zijn herinneringen terughalen", aldus Laura Brummelhuis.

Meer Groene Visite

Tehuizen die zich aanmelden, krijgen van Laura informatie, waaronder ook de regels van het bezoek. Zo mag de groepsgrootte niet groter zijn dan vijftien deelnemers en er moet altijd een verzorgende of activiteitenbegeleider bij zijn. Een Groene Visite kost € 25,- ter dekking van onkosten van de vrijwilligers en vervanging van het materiaal.
Mensen die opgeleid willen worden voor de Groene Visite kunnen zich aanmelden via info@natuurhusalmelo.nl. Ook organisaties en verpleeghuizen die een Groene Visite willen organiseren, kunnen contact leggen via de mail. Het lenteseizoen is nu geopend.

Markthandel Hans Wesselink
Aardappelen en fruit
Ook voor Uw fruitmanden
Bestellingen worden ook thuis gebracht
Tel: 0546 822 523
GP

Verbeter de wereld, **plant een boom**

Brian Kabbes, Groei & Bloei

Er zijn maar weinig planten waarmee je zoveel emotionele binding kunt hebben als met bomen. Zonder bomen zou de wereld er maar kaal uitzien, zouden er geen bossen zijn en moesten we echt iets anders verzinnen om de kerstballen en het engelenhaar in te hangen.

Ik zóu me een wereld zonder bomen wel kunnen voorstellen, het lijkt me alleen niet interessant. Mijn favoriete bomen zijn oude bomen. Zodra ze volwassen worden en een behoorlijke stam hebben gevormd, worden bomen pas echt imposant. En daar zit nu net de crux. Veel tuiniers hebben in hun achterhoofd het gezegde 'boompje groot, plantertje dood', en beginnen om die reden niet eens aan de aanplant van een jong boompje. Wellicht is voor diegene de uitspraak die aan Maarten Luther wordt toegeschreven een aardige tegengedachte: 'Als de wereld morgen zal vergaan dan ga ik vandaag nog een (appel)boom planten.'

Echte bomen

Alle plezier die wij vandaag kunnen beleven aan weelderige bossen, oeroude eikenlanen en reusachtige beuken danken wij aan onze voorouders die de moeite namen ooit een boompje te planten. Alleen om die reden zou dat al vaker moeten worden gedaan. En dan bedoel ik echte bomen, bomen die oud kunnen worden en die toekomstige generaties plezier, vruchten of beschutting zullen schenken. Rare, bonte wilgenboompjes of malle bolvormen van esdoorns of acacia's, die in veel tuinen staan, zijn geen echte bomen. De eerste gaan, gelukkig vrij snel vanzelf dood, de ander verliest na enkele decennia zijn vorm en worden dan meestal geruimd.

Eigen eikje

Wie geen plaats heeft in eigen tuin kan z'n toevlucht nemen tot minder conventionele methoden. Zo heb ik in de herfst tijdens wandelingen altijd een paar eikels op zak, die ik op geschikte plekken 'per ongeluk' laat vallen. Daaruit zijn in de loop van de jaren her en der een aantal aardige eiken ontstaan die in niets verschillen van hun collega's, maar waarvan ik de enige ben die weet hoe ze daar terecht zijn gekomen. En dat is een onbeschrijflijk plezier, dat je pas echt kunt voelen als je voor je 'eigen' eikje staat.
Dit planten van eikels heb ik niet zelf verzonnen, het is

een prachtig verhaal geschreven door Jean Giono. Hij schreef 'De man die bomen plantte' over de stille en volhardende schaapsherder Elzéard Bouffier, die in zijn eentje een heel bos plantte. Dit bijzondere verhaal heeft menigeen geïnspireerd het verschil te maken in een wereld die niet altijd even meegaand is.
Het verhaal kunt u gratis lezen of downloaden op www.genoeg.nl (in het zoekvenster 'bomen' intikken) U kunt het daar zelfs kant en klaar uitprinten en er een klein boekje van maken. Samen met een paar eikels is dat een leuk presentje voor mopperaars die wel een mening hebben over wat er allemaal beter zou moeten, maar zelf verrassend weinig actie ondernemen om dat ook waar te maken.
De conclusie van dit wat stichtelijke stukje is dus; verbeter de wereld, plant een boom!

De hemelse bergen **van Kyrgyzstan**

Anne Nijs, Groei & Bloei

Op 26 maart hield de bekende en eigenzinnige kweker Brian Kabbes uit Suameer in Friesland een presentatie met als de titel 'De hemelse bergen van Kyrgyzstan'. De toehoorders in de Schouw aan het Kerkplein in Almelo hadden een inspirerende avond.

Brian heeft een kleinschalige plantenkwekerij. Hij vindt het erg belangrijk dat een plant het doet in onze tuinen en dat we de planten niet op allerlei kunstmatige manieren vertroetelen en in leven proberen te houden. In zijn spaarzame vrije tijd reist Kabbes naar alle uithoeken van de wereld om met eigen ogen de voorouders van onze tuinplanten in het wild te zien groeien en bloeien. Van de uitgestrekte prairies van Noord-Amerika tot de alpen van Nieuw-Zeeland en van de steile hellingbossen in Japan tot de steenwoestijnen van Zuid-Afrika. Over waar ooit planten zijn verzameld om bij ons als tuinplant te dienen.

Mexico bij voorbeeld is voor vele tuinplanten het thuisland. Denk maar aan de Dahlia, de Cosmos, de vele Salviasoorten, Afrikaantjes en het Luciferplantje. Maar ook verschillende cultuurplanten vinden hier hun oorsprong, zoals bonen, maïs, tomaten en pompoenen.
Brian is op veel plaatsen in de wereld geweest en heeft een schat aan plantenkennis verzameld. Maar het land dat zijn hart gestolen heeft en waar naartoe hij botanische/culturele reizen organiseert is Kyrgyzstan of Kirgizië. En daarover ging de bijzondere presentatie.

Voorjaarsbossen, een bloeiend lentefeest

Ron Poot en Pierre Marnette, KNNV

Na een lange winter is het altijd weer feest als de eerste voorjaarsbloemen verschijnen. Het begint met hazelaars en sneeuwklokjes in de berm. Maar het ultieme hoogtepunt is toch wel het voorjaarsbos.

Niet alle bossen verwelkomen het voorjaar uitbundig met bloeiende planten. Het zijn de loofbossen op wat rijkere grond, met ondergroei, waar de lente zich laat zien. Het vroege voorjaar is voor loofbossen de lichtste periode van het jaar. Immers, er zit nog geen loof aan de bomen terwijl de dagen lengen. Later in het seizoen, verschijnen de bladeren die veel licht wegnemen voor de ondergroei. Een voorjaarsbos. Half april zie je de bloeiwijzen verschijnen: het speenkruid, de bosanemoontjes en de bosviooltjes. In de mooiste voorjaarsbossen vind je heel veel soorten. Je kunt gemakkelijk meten hoe rijk een bos is aan de hand van het volgende rijtje van tien voorjaarsbloemen dat van algemeen naar zeldzaam gaat. Hoe verder je in de reeks komt, hoe rijker het bos. De voorjaarsgalerij: Speenkruid, Dalkruid, Veelbloemige salomonszegel, Lelietje-van- dalen, Bosanemoon, Donkersporig bosviooltje, Muskuskruid, Gulden boterbloem, Slanke sleutelbloem, Schedegeelster.
Voorjaarsbossen komen voor langs een beek of waar keileem in de grond zit. Mooie voorbeelden in Twente zijn het Gravenbos in Saasveld, het Smoddebos en Achter de Voort. Het loont beslist de moeite 30 km de grens met Duitsland over te gaan en het Samerrott-bos bij Samern nabij Schüttorf te bezoeken. De hele voorjaarsgalerij en nog veel meer kom je er tegen. Je kunt er vrij wandelen en genieten van de overweldigende voorjaarsbloei.

Bosanemoon

Laten we twee soorten eens nader bekijken. Het zijn soorten die niet te zeldzaam zijn en dus in de gebieden goed te zien zijn. Te beginnen met de bosanemoon, Anemone nemerosa L., een soort uit de ranonkelfamilie, die in Nederland drie wilde soorten kent.
Bosanemoon komt veel voor in het oosten, midden en zuiden van Nederland, met uitzondering van de arme, hooggelegen zand- en hoogveenstreken. Wel komt ze vaak voor als stinzeplant.
Het is een overblijvende, behaarde, donkergroene plant die vaak in grote groepen groeit en die 5-25 cm groot kan worden. Dicht onder het bodemoppervlak heeft de plant een kruipende wortelstok waaruit de stengel groeit. Daaraan verschijnen drie bladeren aan een steel. De bladeren zijn tot bijna aan de voet gedeeld. De bloemstengel draagt één bloem en neemt minstens eenderde van de hoogte van de plant in.

De bloem heeft meestal zes blaadjes in twee kransen van drie. Van binnen zijn ze wit en van buiten doorgaans radijskleurig. In de voorzomer sterven de bovengrondse delen af, maar soms zijn restanten tot in de zomer nog te zien. De vruchten worden onder meer verspreid door mieren. Dat kan de indruk wekken dat bosanemoon veel meer uitgezaaid zou zijn, maar dat is niet zo.
Naast de bosanemoon komen ook de blauwe en de gele anemoon in Nederland voor.

Bosviooltje

De tweede soort is het donkersporig bosviooltje, Viola reichenbachiana Boreau. Onder de viooltjes is het dé uitgesproken schaduwplant.
Viooltjes kennen we allemaal, in de tuin of in een pot. Decoratief en makkelijk, als ze maar water genoeg krijgen. Maar wilde viooltjes moet je tegenkomen en soms echt zoeken. Het is een familie met zo'n twaalf soorten met een aantal ondersoorten en bastaarden. Het is een kleine (5-25 cm) overblijvende plant die verspreid behaard is. Het donkersporig bosviooltje lijkt veel op het gewone bosviooltje; eigenlijk zijn ze alleen tijdens de bloei van elkaar te onderscheiden. De kenmerkende spoor is roodpaars en aan de top kegelvormig, terwijl de smalle kroonbladeren die elkaar nauwelijks dekken paars zijn en naar de randen toe in felheid afnemen. De bloeistengels zijn wat liggend en krijgen in de bloeitijd een iets geelachtige kleur. De bloeitijd is van begin april tot begin mei en soms in september.
In Twente komen ze vaak samen voor op de leemgronden van bijvoorbeeld een eiken-haagbeukenbos en langs de afkalvende oevers van bosbeken. Ze worden vaak vergezeld door soorten als Witte klaverzuring, Bosanemoon, Gulden boterbloem, Slanke sleutelbloem en Veelbloemige salomonszegel. Een lust voor het oog om dit te mogen aanschouwen.

Donkersporig Bosviooltje

KINDEROPVANG
VAN 0 TOT EN MET 12 JAAR
DE CIRKEL

Twentepoort Oost 10, 7609 RG Almelo
tel. 0546 545 070
www.kovdecirkel.nl

kinderdagverblijf | buitenschoolse opvang | gastouderopvang

Van de jonge Scharrelkids

Wat weet jij van vogels?

Vogels. Je ziet ze elke dag. Maar hoe zou de wereld er uit zien als jij een merel was?
En zo'n vogelnest... hoe knutselt een vogel dat eigenlijk? Kun jij dat ook? En is het een beetje gezellig daar binnen?
Speel, kijk en beleef een ochtend in de wereld van de vogels.
(En verras je ouders na afloop met een prachtige zelfgemaakte vogel)

Zondag 12 april, voor kinderen van 4 t/m 6 jaar.
Tijdelijk Natuurhus 10.00-12.00 uur.
Aanmelden kan tot 10 april. Fijn als je laat weten dat je komt.

Vogels spotten!

Eenden, meesjes en merels. Die zie je vaak genoeg in de stad. Maar wil je ook wel eens een grutto, slobeend of gele kwikstaart zien? Ga dan met echte vogelkenners mee op excursie naar De Ottershagen. Zoveel water- en weidevogels zag je nog nooit bij elkaar. Ze zijn allemaal net terug van hun wintervakantie naar de zon om hier te broeden. Dat komt goed uit. Nu kun jij ze dus mooi zien.
Heb je een vogelboekje en/of een verrekijker? Neem mee!
En vergeet ook je boterhammen niet.

Zondag 12 april, voor kinderen van 7 t/m 12 jaar.
Vertrek: 9.00 uur vanaf het Sportpark.
Om 12.30 uur zijn we weer terug.
Voor drinken wordt gezorgd.
Aanmelden kan tot 10 April.

Kimberly Clair is een enthousiaste jonge natuurvriend

Ga mee op Vlinder- en Libellejacht

Altijd al vlinders en libelles van dichtbij willen bekijken? Ga dan mee op vlinder- en libellejacht! De tuin van het tijdelijk Natuurhus zit er vol mee. Wie weet vang je ook nog andere insecten in je vlindernetje. Welke? Dat kun je zelf ontdekken met een zoekkaart. Zo kun je al die vliegensvlugge beestjes eindelijk eens goed van dichtbij zien.
Uitgekeken? Laat ze dan vooral weer lekker vliegen!

Zondag 31 mei, voor kinderen van 7 t/m 12 jaar.
Tijdelijk Natuurhus 10.00-13.00 uur.
Aanmelden kan tot 29 mei.

Landelijke Slootjesdagen

Landelijke slootjesdagen? Hoezo dat?
Een sloot. Of een beek. Wat zit daar nou in?
Water. Modder. En beestjes.
Veel meer beestjes dan je denkt.
Trek je laarzen aan en kom zelf ontdekken wat er allemaal in het water van de Weezebeek leeft.

Zondag 14 juni, voor kinderen van 4 t/m 12 jaar.
Beeklustpark, Weezebeek hoek Jan Wiegerslaan.
Meld je wel even van te voren aan! Dit kan tot 12 juni.

Rupsje Nooitgenoeg

Rupsen komen uit een ei. Ze eten en eten en eten.
Tot ze een grote dikke rups zijn. Die dikke rups wordt een pop. Niet zo'n pop als jij thuis hebt.
Zag jij ooit zo'n rare pop? En weet je wat er in die pop gebeurt? Daar verandert die dikke rups in een heel ander dier! Weet jij wat het wordt?
Kom ook kijken, spelen en knutselen!

Zondag 31 mei, voor kinderen van 4 t/m 6 jaar.
Tijdelijk Natuurhus 10.00-12.00 uur.
Aanmelden kan tot 29 mei.

Voor informatie en aanmelden: scharrelkids@natuurhusalmelo.nl
Vermeld daarbij welke activiteit, naam en leeftijd van het kind, telefoonnummer van een ouder/verzorger.

Graag tot ziens!
Lynn, Linda en Truus
Henk, Annette en Yvonne

Het Nijreesbos, zuidelijke groene long

Ron Poot, Natuurhus

De zuidelijke groene long van Almelo valt op door de aanwezigheid van een duizend hectare groot bos: het Nijreesbos. Tussen spoorlijn, snelweg en woonwijken verscholen, ligt dit gebied dat evenals het Gravenbos eigendom is van de Almelose graaf van Rechteren Limpurg.

Het Nijreesbos is geen natuurlijk bos; de bomen zijn ooit aangeplant als productiebos. Het bestaat zowel uit loofhout als naaldhout: zomereik, lariks, fijnspar en grove den kom je tegen en in de kruidlaag lijsterbes, kruidvlier en een enkele wilde taxus.
Midden in het gebied vind je een oude kwekerij. Hier en daar vind je nog sporen hiervan in de flora, zoals het Roze winterpostelein dat langs de paden groeit.
Als je er wandelt, maak je goede kans om een ree tegen te komen of opgeschrikt te worden door het geroffel van een grote bonte specht of de luide roep van een zwarte specht. Het bosgebied kent wel vijf soorten vleermuizen.
Aan de ondergroei kun je zien dat het vroeger een heidegebied is geweest: struikhei, dophei en pijpenstrootje komen in de ondergroei voor en op natte plekken vind je hier en daar nog veenmos. Langs de greppels vind je met wat geluk het zeldzame Dubbelloof, een fraai gevormd varentje met twee soorten bladeren.
Speciaal in de herfst is het gebied een bezoekje waard. Het Nijreesbos is rijk aan paddenstoelen. Langs de paden begint het al met mooie soorten als gekraagde aardster en dieprood gekleurde russula's. Op oude naaldstronken vind je de knaloranje kleverige koraalzwam en geweizwammetjes. Ook de gevreesde dennenvoetzwam die op dennen parasiteert, komt er voor.
De long gaat verder dan het bos. Zuidelijk van het Nijreesbos ligt Tusveld, een open landbouwgebied waar je ook goed kunt wandelen. Inmiddels is dit gebied vers doorsneden door de Doorbraak, een nieuw gegraven beek. Voor natuurliefhebbers zeer de moeite waard om te bezoeken voor het spotten van allerlei soorten vogels en planten. Ook voor padden en kikkers een aantrekkelijk gebied. In het vroege voorjaar trekken ze dan ook massaal naar de poelen. Helaas vallen er veel slachtoffers door het verkeer. Gelukkig is, dankzij het initiatief van onze natuurliefhebbers, inmiddels een eerste tunnel gebouwd voor een veilige oversteek van de paddenpaartjes.

Vitrina Kast:
Mosterd in zes smaken

Lena Hauwert, Natuurhus

Knoflookmosterd, Dillemosterd, Tukkermosterd, Old'n Twentse mosterd en een mosterdkoker gevuld met mosterd in zes verschillende smaken. Het zijn producten van 'Antonia's mosterd', een mosterd met een geschiedenis. Het Natuurhus vindt het een voorrecht om dit streekproduct in haar assortiment te hebben.

Antonia's mosterd wordt gemaakt in een kleine ambachtelijke mosterdmakerij, gerund door Harold Knobben, met ondersteuning van zijn vrouw Margreet en zijn vader. Harold leerde de mosterdproductie van zijn moeder Tonnie. Zij deed het voor de hobby en demonstreerde het mosterd maken op oude ambachtenmarkten. Ze had veel recepten voor het vervaardigen van uiteenlopende smaken. Samen met haar man die Fries houtsnijwerk demonstreerde, heeft zij op heel wat markten gestaan. Toen Tonnie in 2007 plotseling overleed, lagen er nog veel aanvragen voor demonstraties. Om zijn vader weer wat op weg te helpen, besloot Harold hem te vergezellen. De overgebleven mosterdspullen en -potjes nam hij mee.
Aanvankelijk wilde Harold niets van het markt- en mosterdgebeuren weten, maar door de waardering van de klanten en de vraag van winkeliers om de mosterd te mogen verkopen werd zijn interesse gewekt. Harold besloot zich verder te bekwamen in het vervaardigen van de mosterd. In 2009 schreef hij zich bij de Kamer van Koophandel onder de naam 'Antonia's mosterd', een eerbetoon aan zijn moeder.

Geroemd en geprezen

'Antonia's mosterd' wordt in vele smaken verkocht op streekmarkten, fairs en andere evenementen. Ook is er een afzetgebied naar streekwinkels, kaasboetieks en delicatessenzaken. Zelfs ver over onze landsgrenzen wordt Antonia's mosterd geroemd, geprezen en verkocht.
Ook in Natuurhus kunt u 'Antonia's mosterd' kopen.
Ze staan in mij, Vitrina Kast. Misschien weet u het nog niet, maar ik ben verhuisd. Ik sta nu flink in het zonnetje.
Mijn inwendige wordt door het daglicht beschenen.
De lente straalt niet alleen uiterlijk maar ook innerlijk.
Alle producten staan er weer fris bij. Zo ook Antonia's mosterd,
Mocht uw interesse gewekt zijn? U weet mij te vinden.

Op pad met Nivon Almelo

Theo van Dijk, Nivon

Het jaarlijkse langlaufweekend van Nivon-Almelo, in februari, was een groot succes. Er werd niet alleen gelanglauft, maar ook gewandeld, met als letterlijk hoogtepunt de wandeling naar de top van de Brocken. Maar er zitten nog meer activiteiten in het vat.

Het voorjaarsweekend van 29 t/m 31 mei 2015 speelt zich dit jaar af in een natuurvriendenhuis in Barsinghausen (bij Hannover). Een volledig verzorgd weekend in een omgeving die zowel voor natuurliefhebbers als voor cultuurminnaars meer dan de moeite waard is.
Meer informatie bij Ina ter Avest, 06-33922900 of avest104@gmail.com.

Fietsen

Korter dan een weekend doorbrengen met een gezellige groep mensen in onze mooie omgeving kan ook.
Op Hemelvaartsdag, donderdag 14 mei, en op zondag 28 juni gaan we fietsen. We vertrekken om 10.00 uur vanaf het Tijdelijk Natuurhus. Wie eerst zin heeft in koffie kan daar vanaf 09.30 uur terecht. Iedereen mag meefietsen en tempo en afstand (maximaal 40 km) zijn voor vrijwel iedereen goed te doen. Hoewel we zo mogelijk onderweg horeca aandoen, is het verstandig iets te eten en te drinken mee te nemen. Na afloop hopen we in de tuin van het Tijdelijk Natuurhus lekker in het zonnetje nog even te kunnen nagenieten met een drankje.

Wandelen

Op zondag 12 april wandelen we onder leiding van Hans Rijper in het heuvelachtige gebied ten oosten van Oldenzaal. Op zondag 28 juni wandelen we met ondergetekende in het Teutoburger Wald in de omgeving van Tecklenburg. Halverwege de wandeling bezoeken we dit prachtige stadje en we zullen ons de Kaffee mit Kuchen op het terras van Konditorei Rabbel zeker niet laten ontgaan. Voor beide wandelingen (van ruim 13 km) verzamelen we om 10.00 uur aan het Slot langs scholengemeenschap Canisius. Neem ook nu voor onderweg wat te eten en te drinken mee.

Voor de wandelingen is het, in verband met carpoolen, noodzakelijk, voor de fietstochten is het plezierig als je je vantevoren aanmeldt bij info@nivonalmelo.nl, telefoon 0546-456933.

Activiteiten

De zes verenigingen hebben samen een heel gevarieerd en breed activiteitenaanbod voor hun leden (samen bijna 1.000) en belangstellend publiek.

Zo heeft het NIVON een leeskring en er zijn werkgroepen fotografie, olieverf-schilderen, patchwork/quilten en tekenen/schilderen. In deze groepen staat het gezamenlijk bezig zijn met de hobby centraal, soms wordt iemand uitgenodigd voor het geven van instructie. Groei & Bloei organiseert onder andere lezingen over tuinonderwerpen en excursies naar fraaie tuinen. Het KNNV verricht veel veldonderzoek naar planten en dieren. Bijenvereniging 't Iemenschoer geeft informatie over het houden van bijen, AstronA geeft educatie op het gebied van de sterrenkunde en IVN schenkt veel aandacht aan educatie over duurzaamheid, natuur en milieu.

Wekelijkse activiteiten in het Nivon-nus, Smetanastraat 55A, Almelo

Bij alle activiteitengroepen zijn nieuwe leden van harte welkom. Leden van de andere bij het Natuurhus aangesloten verenigingen zijn welkom onder dezelfde voorwaarden als de 'eigen' leden van Nivon-Almelo.
Het komt meestal neer op vergoeding van materiaalkosten en een bijdrage voor koffie of thee. Kom gerust eens kijken!

- Maandagmiddag, 13.30 uur: Olieverfschilderen, contact Marjolein Haaksman,
- Dinsdagmiddag, 13.30 uur: Patchwork en quilten, Janny Hammink
- Woensdagochtend, 09.30 uur: Tekenen en schilderen, Ali Jansen

Overige activiteiten

- Eerste maandag van de maand, 19.30 uur: Fotografie, Wim Scheltens
- Een aantal donderdagmiddagen verspreid door het jaar, 14.00 uur: Leeskring, Hannie Snel

Nivon-Almelo is altijd bereikbaar via info@nivonalmelo.nl en via telefoonnummer 0546 707 094. (eventueel bericht inspreken; u wordt dan zo spoedig mogelijk teruggebeld).

(Vertrek)adressen activiteitenkalender:

Beeklustpark:	Kinderboerderij/Stadsboerderij/Park: parkeren bij Ledeboerslaan 3, Almelo
Canisius:	Langs het Slot tussen Canisius enfirma Toon Langeveld
Nivon-nus:	Smetanastraat 55A, Almelo
Ootmarsum:	Parkeerplaats hoe Oldenzaalsestraat en Wolfheze
Oude weverij:	Sluiskade NZ 14, Almelo
Schelfhorst:	Winkelcentrum Schelfhorst, Ingang oostzijde (optiek)
De Schouw:	Kerkplein 3, Almelo
Tijdelijk Natuurhus:	Deldensestr. 205, Almelo
Zwembad:	Het Sportpark, Sluiskade NZ, Almelo
Hagenborgh	Tussen Wok en Action
Krikkenhaar	Krikkenhaar 11, Bornerbroek
Meesterhuis	Ypeloschoolweg, Ypelo
Fayersheide	Walstraat, Vriezenveen
Noordikslaan	Noordikslaan 47, Almelo
Korenmolen	Korenmolen 'De Hoop', Nieuwstraat 71, Almelo

Hieronder vindt u de activiteitenkalender. De meest actuele versie vindt u op www.natuurhusalmelo.nl

Tip! De activiteitenkalender is uitneembaar, dus bewaren aan het prikbord kan!

APRIL

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
za 11	Amfibieën, overige waterdieren; monitoring poelen in de Doorbraak 1, Mokkelengoor	10.00	Meestershuis	Aanmelding verplicht Nel Windt 06-54690622	KNNV	geen
zo 12	Scharrelkids, 4 t/m 12: vogels kijken in de Ottershagen	9.00 – 12.30	Zwembad	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 12	Scharrelkids 4/5/6/ jaar: Vogels	10.00-12.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 12	Wandelen 13.2 km oosten Oldenzaal	10.00	Slot Canisius	f2hh.rijper@hetnet.nl	NIVON	vervoer
zo 12	Vogelexcursie naar de Ottershagen, toplocatie voor weide- en watervogels in het Beneden-Dinkeldal, Henk v.d. Aa/Henri Jansen	9.00-12.30	Zwembad	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
wo 15	Algemene ledenvergadering KNNV	20.00-22.00	Tijdelijk Natuurhus	www.knnv.nl/twenthe	KNNV	geen
za 18	Plantenruil	9.30-11.00	Kinderboerderij Beeklust	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	geen
za 18	Voorjaarsexcursie	9.00-			IVN/KNNV	vervoer
do 23	Thema-avond	20.00-21.30	Tijdelijk Natuurhus	www.astrona.nl	AstronA	geen

MEI

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
za 2	Amfibieën, overige waterdieren; monitoring poelen in de Doorbraak 1, Mokkelengoor	10.00	Meestershuis	Aanmelding verplicht Nel Windt 06-54690622	KNNV	geen
zo 3	Lentefair		Beeklustpark	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	geen
Begin	Consumententoets			www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	geen
zo 10	Nationale Molendag		Korenmolen		't Iemenschoer	geen
do 14	Fietsen Hemelvaartsdag	9.30	Tijdelijk Natuurhus	info@nivonalmelo.nl		
NIVON	geen					
zo 17	Zonnewijzerwandeling, Maarten van Woerkom	13.00-14.30	Ootmarsum	www.astrona.nl	AstronA	geen
zo 17	Excursie naar het Roderveld, Wiepke van Vliet	9.30-12.30	Zwembad	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
za 30	Amfibieën, overige waterdieren; monitoring poelen in de Doorbraak 1, Mokkelengoor	10.00	Meestershuis	Aanmelding verplicht Nel Windt 06-54690622	KNNV	geen
vr 29 t/m zo 31	Voorjaarsweekend NFH Barsinghausen			avest104@gmail.com voor 8 mei aanmelden	NIVON	Leden € 72 Niet-leden € 82
zo 31	Scharrelkids 7 t.m. 12 jaar: Insekten, vlinders, libellen	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 31	Scharrelkids 4/5/6/ jaar: Rupsje Nooitgenoeg	10.00-12.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3

JUNI

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
za 6	Vlinders en insecten, Junnerkoeland, Henri Jansen en Laura Brummelhuis	10.00-13.00	Zwembad	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
do 11	Thema-avond	20.00-21.30	Tijdelijk Natuurhus	www.astrona.nl	AstronA	geen
za 13 t/m za 20	Nationale Tuinweek			www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	
zo 14	Wandelen Tecklenburg	10.00	Slot Canisius	tdijk2@xs4all.nl	NIVON	vervoer
zo 14	Scharrelkids 4 t/m 12 jaar: Slootjesdagen Weezebeek	10.00- 15.00	Beeklustpark	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
wo 17	Zomeravondwandeling Vasse, Anja Peeters	18.30-21.00	Zwembad	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
vr 19	Nachtzwaluwen en baltsende houtsnippen, Henk v.d. Aa en Henri Jansen	20.30-24.00	Zwembad	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
za 20/zo 21	Open Tuinenweekend	10.00-17.00		www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	
zo 28	Geneeskrachtige kruiden zoeken o.l.v. Pierre Marnette Vanaf de Pook richting Albergen langs het kanaal	10.00- 12.00	De Pook	idebruinkooijhotmail.com	KNNV	geen
zo 28	Fietsen richting Salland	9.30	Tijdelijk Natuurhus	info@nivonalmelo.nl	NIVON	geen
zo 28	Steenuiltjes: bezoek aan biologische boerderij de Boderie en demonstratie imker Jurgen	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Yvonne Kuiphuis 0546-866247	IVN	€ 3

JULI

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
za 11	Amfibieën, overige waterdieren; monitoring poelen in de Doorbraak 1, Mokkelengoor	10.00	Meestershuis	Aanmelding verplicht Nel Windt 06-54690622	KNNV	geen

AUGUSTUS

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
za 1	Amfibieën, overige waterdieren; monitoring poelen in de Doorbraak 1, Mokkelengoor	10.00	Meestershuis	Aanmelding verplicht Nel Windt 06-54690622	KNNV	geen
wo 12	Perseïden kijkavond	21.30-23.00	Nog niet bekend	www.astrona.nl	AstronA	geen
za 29	Busexcursie Plantarium Boskoop			www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	

SEPTEMBER

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
wo 2	Avondexcursie			www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	
do 10	Honigkeuring			't Iemenschoer		
za 12	Natuurwerkdag Fayersheide	9.30-13.00	Fayersheide	Eric Pieters 0546-490000 06-49875766 eric@athodyd.nl	IVN	geen
zo 13	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar: Met de camera op Safari	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 13	Scharrelkids 4/5/6 jaar: Bijen	10.00 -12.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 13	Vogels kijken vanuit de vogelkijkhut in nieuwe natuur bij Rijssen Koffie/thee met koek € 1	9.30	Intratuin	idebruinkooijhotmail.com	KNNV	Niet-leden € 3
do 17	Thema-avond	20.00-21.30	Tijdelijk Natuurhus	www.astrona.nl	AstronA	geen
za 19	Wandeling Reggedal, Archem (of omgeving), Henk v.d. Aa	13.30-16.30	Zwembad	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
za 26	Plantenruil	9.30-11.00	Kinderboerderij Beeklust	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	geen
za 26	Natuurwerkdag Fayersheide	9.30-13.00	Fayersheide	Eric Pieters 0546-490000 06-49875766 eric@athodyd.nl	IVN	geen

OKTOBER

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
vr 2	Opening Tentoonstelling voor basisscholen groep 7/8	16.00-17.00	Hagenborgh	kwantmaryke@gmail.com	Natuurhus	geen
zo 4	Paddenstoelenexcursie Nijrees, Laura Brummelhuis en Henri Jansen	14.00-16.00	Voet Nijreesberg	Henri Jansen 0546-870586	IVN	vervoer
za 10	Natuurwerkdag Fayersheide	9.30-13.00	Fayersheide	Eric Pieters 0546-490000 06-49875766 eric@athodyd.nl	IVN	geen
zo 11	Tentoonstelling voor publiek	14.00-17.00	Hagenborgh		Natuurhus	geen
zo 11	Scharrelkids, 7 t/m 12 jaar: Paddestoelen in het Nijreesbos	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 11	Scharrelkids 4/5/6 jaar: Paddestoelen	10.00-12.00	Tijdelijk Natuurhus	scharrelkids@natuurhus.nl 0546-866247	IVN	€ 3
zo 18	Tentoonstelling voor basisscholen en publiek	14.00-17.00	Hagenborgh	-	Natuurhus	geen
za 24	Natuurwerkdag Fayersheide	9.30-13.00	Fayersheide	Eric Pieters 0546-490000 06-49875766 eric@athodyd.nl	IVN	geen

Driekleurig viooltje, een zachte heler

Pierre Marnette, KNNV

Viooltjes kennen we allemaal. Ze groeien in tuinen, staan in potten en in het seizoen zijn ze volop te koop in de tuincentra en op de markt. Maar wilde driekleurig viooltjes, met die mooie paarse, wit en geel gekleurde kleine bloempjes, zijn minstens zo charmant. In Twente hebt u kans ze te zien.

Viola tricolor houdt van droge open plaatsen op matig voedselrijke, grazige zandgrond. In Nederland komen ze daarom het meest voor in het Oosten en in Brabant. In de rest van het land zijn ze vrij zeldzaam. Als u in het late voorjaar en de zomer in Twente langs de bermen en akkers loopt hebt u kans ze te zien.

Het driekleurig viooltje is een één- of soms tweejarige plant met een penwortel en die tot 40 cm hoog kan worden. De tere stengel is rechtopstaand en weinig vertakt. De bloem heeft vijf kroonbladeren waarvan er vier omhoog en één naar beneden gericht zijn. Er zijn vijf meeldraden met gele helmknoppen en de stamper is bolvormig. De bloemen ruiken zwak en hebben een fletse bitterzoute smaak.

Breed scala

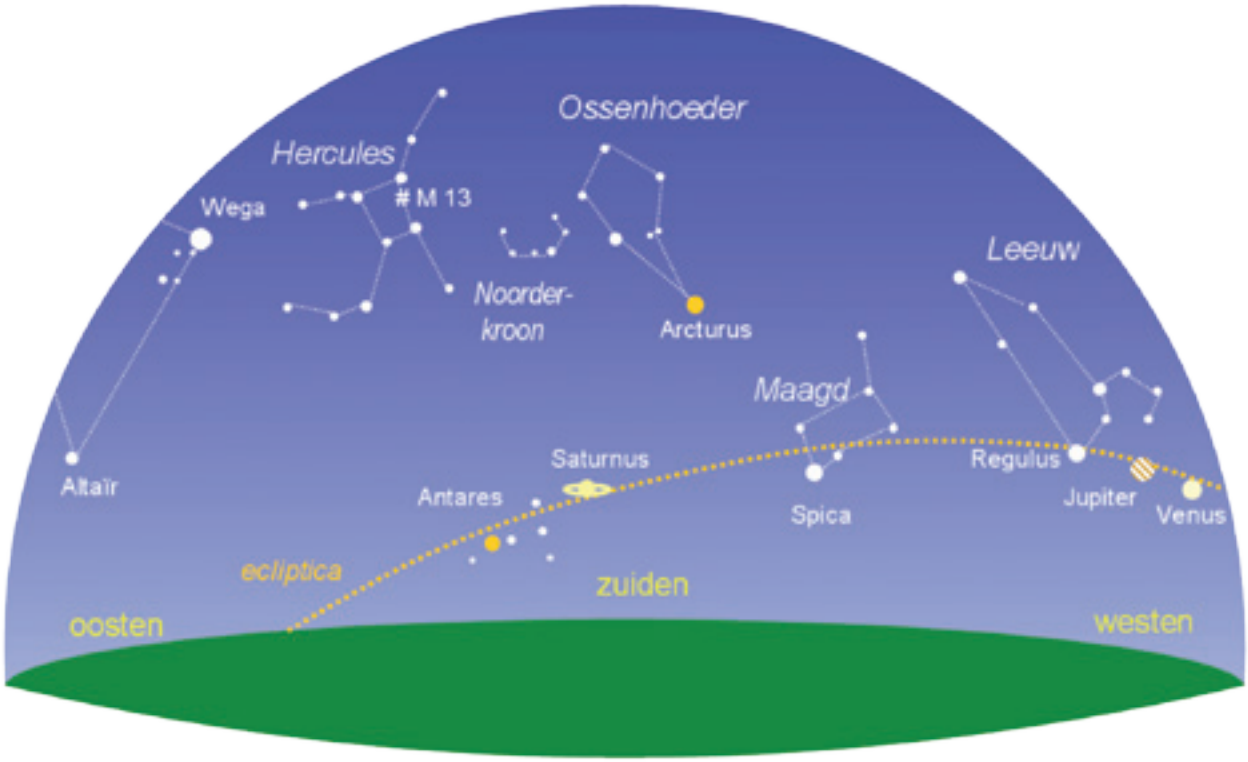
Sinds het begin van de zestiende eeuw wordt Viola tricolor ingezet als geneeskrachtig kruid.
Het is een zachte heler die voornamelijk in combinatie met andere kruiden wordt toegepast. Alleen de bovengrondse delen worden gebruikt en verwerkt. Driekleurig viooltje heeft een breed scala aan werkingen. De grote geneesheer Doedens gebruikte het als longzuiverend middel en bij koorts, verhitting en stuipen bij kinderen. Het drijft urine- en urinezuur af, is bloedzuiverend en ontgiftend doordat de nierfunctie wordt gestimuleerd en het bevordert het ophoesten van slijm. Bovendien heeft het een ontstekingswerende, samentrekkende en verzachtende werking. Ook bij huidaandoeningen wordt dit viooltje ingezet, zoals bij zuigelingeneczeem, luierec-zeem, dauwworm, acne, meeëters, puisten, steenpuisten en zweertjes.

Herken je sterrenbeeld

Robert van Lente, AstronA

'Hoe weet u toch al die namen van sterren en sterrenbeelden? Voor mij lijken ze allemaal op elkaar!' Wie af en toe eens naar de sterrenhemel kijkt, zal de sterrenbeelden niet zo snel kunnen onderscheiden. Maar als je het een aantal dagen of weken gericht doet, dan herken je de sterrenbeelden steeds vlotter. Met behulp van dit sterrenoverzicht kun je op vakantie al snel hoge ogen gooien.

Omdat het volgende Natuurhusblad pas eind augustus verschijnt, bestrijkt dit overzicht een periode van vijf maanden. Dat is eigenlijk te lang voor een passende beschrijving. Op onze website www.astrona.nl is van elke maand een beschrijving te vinden. Maar hier gebruiken we de afbeelding, die de sterrenhemel laat zien rond middernacht in april en de late avond in mei en begin juni. Helemaal in het oosten is de heldere ster Wega zichtbaar, die samen met Altaïr en Deneb de 'Zomerdriehoek' vormt. In het zuidoosten zijn de wat lichtzwakkere sterrenbeelden Hercules en Noorderkroon zichtbaar. In Hercules is de prachtige bolvormige sterrenhoop M 13 met een verrekijker al zichtbaar. In het zuiden prijkt de vliegervormige Ossenhoeder (of Boötes) hoog aan de hemel. Ver onder de oranje ster Arcturus is de eveneens oranje ster Antares zichtbaar. Hij staat in de buurt van de planeet Saturnus, die een stuk feller 'schijnt'. In het zuidwesten is de heldere ster Spica van het sterrenbeeld Maagd te zien en helemaal in het westen het sterrenbeeld Leeuw.

De avondsterrenhemel in april tot en met juni 2015

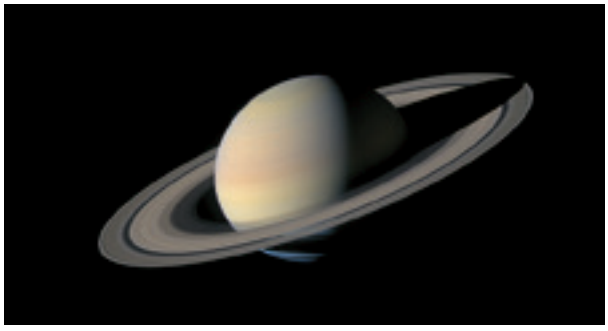
Het Tijdelijk Natuurhus krijgt dit voorjaar een analemmatische zonnewijzer. (foto: Maarten van Woerkom)

Geen UFO maar een conjunctie

Voor de 'kop' van de Leeuw zal op 1 juli rond 23 uur een Ufo-achtige conjunctie, samenstand, zichtbaar zijn van de helderste planeten van ons zonnestelsel: Venus en Jupiter. Omdat de planeten vrijwel allemaal in hetzelfde platte vlak om de zon draaien, vallen hun posities min of meer samen met de (oranje gekleurde) ecliptica. Deze stippellijn laat de jaarlijkse baan van de zon zien ten opzichte van de achterliggende sterrenhemel. Op 23 augustus trekt de zon precies voor de ster Regulus langs. Ook in het ruimtestation ISS, waar men overdag 'gewoon' de sterren kan zien, is Regulus dan onzichtbaar. De maanstanden zijn, zoals gebruikelijk, weer in het overzichtschema te vinden.
In de nacht van 12 op 13 augustus zullen weer de meeste 'vallende sterren' vanuit het oosten te zien zijn. Traditiegetrouw organiseert AstronA dan weer een kijkavond. Op onze website staat meer informatie over deze én andere activiteiten.

Analemmatische zonnewijzer

In het voorjaar wordt in de tuin van het Tijdelijk Natuurhus een analemmatische zonnewijzer geplaatst. Bij deze zonnewijzer kan de tijd worden afgelezen door je arm boven je hoofd te houden. De opgestoken hand is dan de schaduwwerper die de zonnetijd aangeeft. Omdat de zon 's zomers hoger aan de hemel staat dan 's winters, geeft een datumplaat aan waar je precies moet staan om de juiste schaduwlengte én zonnetijd te krijgen.

Met een verrekijker op statief zijn de ringen van Saturnus al zichtbaar

Maanfase	april	mei	juni	juli	augustus	zichtbaarheid
Volle maan ○	4	4	2	2 31	29	hele nacht
Laatste kwartier ◑	12	11	9	8	7	vooral 's morgens
Nieuwe maan ●	18	18	16	16	14	niet zichtbaar
Eerste kwartier ◐	26	25	24	24	22	vooral 's avonds

De maanfasen van april tot en met augustus 2015

Astronomisch verdonkeremanen

Robert van Lente, AstronA

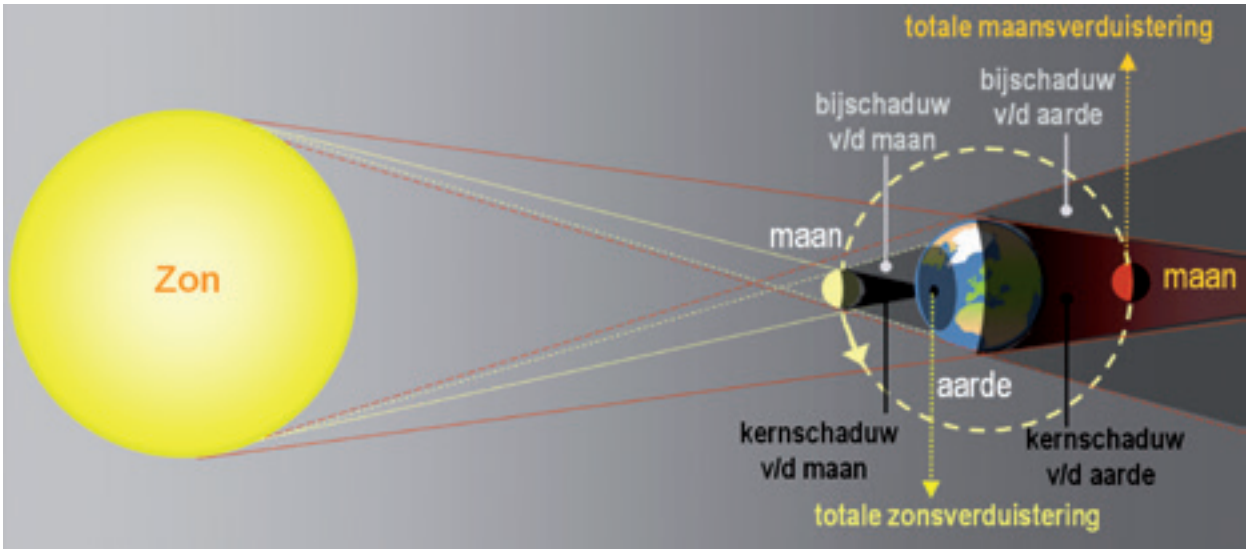
Dankzij onze maan kunnen we van twee bijzondere hemelverschijnselen genieten: een zonsverduistering en een maansverduistering. Maar hoe ontstaan die beide verduisteringen? En wanneer zijn ze te zien?

Een donkere maan voor de zon, eclips, of een donkere maan achter de aarde, maansverduistering, behoren tot mooiste en meest indrukwekkende astronomische verschijnselen die te zien zijn. Helaas waren de zonsverduistering op 20 maart en de maansverduistering op 4 april in ons land niet volledig zichtbaar. Toch verdienen beide verschijnselen een nadere kennismaking.

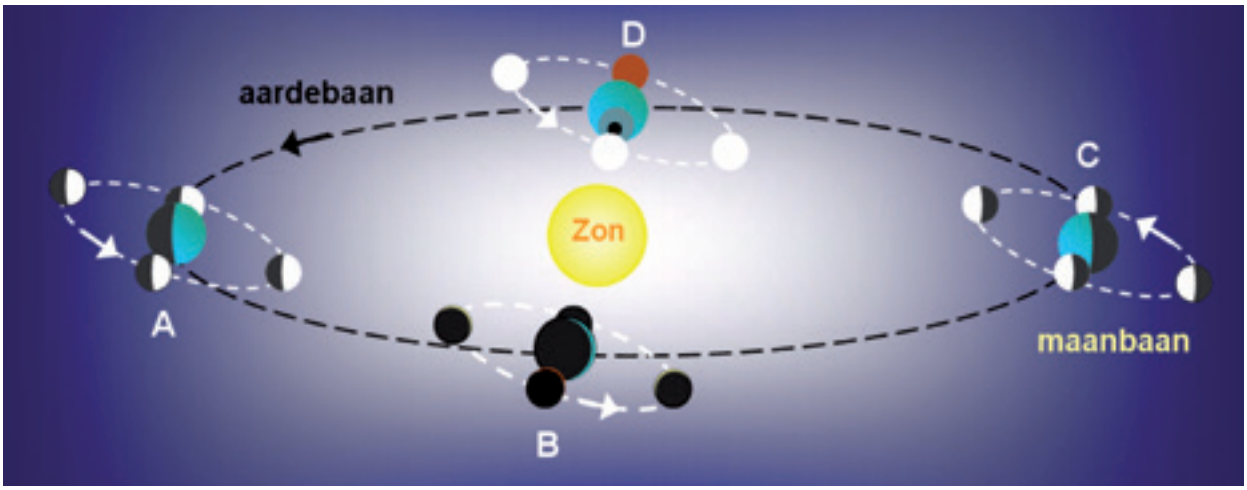
Een zonsverduistering is te zien bij nieuwe maan. Want dan staat de maan tussen de zon en aarde in (afb. 1). Een maansverduistering vindt altijd plaats bij volle maan omdat de aarde dan precies tussen de zon en de maan in staat. Een totale zonsverduistering vindt in een klein gebied op aarde plaats, terwijl een totale maansverduistering zich op de gehele maan voltrekt. Bovendien is die voor iedereen aan de nachtzijde van de aarde zichtbaar. Dat de aarde de maan kan verduisteren, is niet zo opmerkelijk, want de aarde is ongeveer 3½ keer zo groot als de maan. Wel bijzonder is dat de kleine maan in staat is om de gigantische zon helemaal te bedekken.
De verklaring hiervoor is echter eenvoudig. De zon is ongeveer 400 keer groter dan de maan, maar de maan staat ongeveer 400 keer dichterbij ons dan de zon. Dus zijn zon en maan vanaf de aarde gezien vrijwel even groot.

Kernschaduw en bijschaduw

Op 20 maart werd de zon in ons land voor maximaal 85% verduisterd. We bevonden ons dus niet helemaal in de kern van de maanschaduw, want daar was de zon voor 100% bedekt. Die totaal verduisterde plek is nogal klein (diameter max. 273 km), omdat de schaduw die door de maan ontstaat, als een puntzak naar de aarde loopt (zie afbeelding). Het gebied dat een gedeeltelijke zonsverduistering meemaakt, is veel groter omdat de bijschaduw van de maan niet taps toeloopt maar zich zelfs spreidt tot een omtrek van circa 7000 km.
Dat is tweemaal de diameter van de maan.

1. Schematische weergave van een zons- en maansverduistering

2. De baan van de maan helt 5% ten opzichte van de aardebaan

Tijdens een zonsverduistering vliegt de schaduw met een snelheid van 1 km per seconde over het aardoppervlak. Omdat de baan van de maan niet cirkel- maar ellipsvormig is, kan de maan soms net te ver van de aarde staan om de zon helemaal te bedekken. Er ontstaat dan een ringvormige verduistering. De prachtige stralenkrans van de zonatmosfeer (corona) is dan niet zichtbaar.
De afbeelding laat ook zien dat de aarde een kern- en een bijschaduw creëert. Beide zijn niet alleen veel groter, maar door de lichtverstrooiing in onze dampkring krijgen ze ook een rode gloed.
In het volgende Natuurhusblad zal daar meer aandacht voor zijn omdat er op 28 september weer een maansverduistering zal plaatsvinden, die (mits onbewolkt) wel in ons land is te zien.

Waarom niet elke maand?

Waarom is er pas op 28 september weer een maansverduistering en niet bij elke volle maan? De reden dat we niet elke maand twee verduisteringen meemaken, ligt aan de hellingshoek van de maanbaan. Deze staat een beetje schuin (5%) op de aardebaan. In afbeelding 2 is te zien dat in de positie A en C de schaduwen van aarde en maan niet op elkaar kunnen vallen. Alleen in positie B en D staan aarde en maan in dezelfde lijn om door elkaars schaduw te lopen. Dan treedt er ook een zons- en maansverduistering op. Omdat B en D tegenover elkaar liggen, moeten we ongeveer een half jaar wachten totdat er een nieuwe verduistering plaatsvindt. En ja, dan is er ook weer een zonsverduistering: op 13 september in Antarctica voor 78%.

Helaas ontnam dikke bewolking het zicht op de zonsverduistering op 20 maart. De belangstellenden die naar het Tijdelijk Natuurhus waren gekomen genoten desondanks van de deskundige uitleg die Maarten van Woerkom over het verschijnsel gaf

Bijenhouden voor beginners

Carin de Jong, 't Iemenschoer

In maart is gestart met een cursus bijenhouden voor beginners. Dertien cursisten hebben zich aangemeld om zich de beginselen van de bijenteelt eigen te maken. Zij sluiten de cursus af met een examen en een erkend diploma.

Het is een opsteker voor onze vereniging om te merken dat de bijenteelt in de belangstelling staat. Het is lang geleden dat in Almelo een cursus bijenhouden gegeven is. Eind 2014 hebben we de belangstelling gepeild voor het volgen van de Basiscursus Bijenhouden. Er meldden zich dertien cursisten aan, voldoende om de cursus te kunnen organiseren. Docent is Louis Hövels, erkend leraar bijenteelt.
De cursus bestaat uit zowel praktijklessen als theorie-lessen. De theorielessen worden gegeven in een ruimte in het ziekenhuis ZGT in Almelo. Dit lijkt een vreemde plek, maar in het ziekenhuis was vanuit het bijenproject de wens ontstaan om medewerkers een kans te geven deze cursus te gaan volgen.
De praktijklessen worden in twee groepen en op twee plaatsen gegeven. Een groep in de bijenstal van het ZGT onder voorbehoud dat de stal gereed is en in gebruik genomen. Als de stal nog niet gereed is worden de theorielessen op een nader te bepalen plaats in Almelo gehouden. De andere groep zal zijn praktijkervaringen opdoen in de verenigingsstal van 't Iemenschoer. Deze praktijklessen worden voor een groot deel gegeven door imkers van onze vereniging.
De cursus wordt georganiseerd volgens de richtlijnen van de NBV en wordt afgesloten met een examen met het daarbij behorende NBV- diploma.

Leraar bijenteelt A

Binnen onze vereniging zijn twee leden, Ellen Rodenstein en Jurgen Foortjes, begonnen aan de opleiding leraar bijenteelt A in Beilen. Zij zullen ook stage moeten lopen binnen een cursus om ervaring op te doen met het lesgeven. De twee docenten in spe zullen die leservaring gaan opdoen in de Basiscursus Bijenhouden. Wat dat betreft is het heel fijn dat zij Louis kunnen assisteren als dit nodig is.
Verder kunnen we nog vermelden dat onlangs onze eigen website online is gegaan. www.iemenschoeral-melo.nl . Kortom positieve ontwikkelingen op het gebied van bijenhouden in Almelo.

ZGT heeft eigen bijenstal

Carin de Jong, 't Iemenschoer

Twee jaar geleden werd ik benaderd door Ton Kuipers, medewerker van het ZGT in Almelo. Bij het ziekenhuis leefde het idee om iets met het thema duurzaam te gaan doen. Ook het houden van bijen in de omgeving van het ziekenhuis zou hier heel goed in kunnen passen.

Na ons gesprek heeft Ton in het voorjaar van 2014 de bijencursus gevolgd. Ik vind dit een zeer belangrijk begin voor het imkerschap. Je gaat immers om met levende have en daar moet je goed voor kunnen zorgen, dus moet je de dieren en hun gedrag begrijpen.
Dat het een serieus idee was van het ziekenhuis, bleek toen afgelopen winter een bijenstal gebouwd werd. Achter het ziekenhuis, met de vliegrichting naar het zuiden, zoals het hoort. De bijenstal is een kopie van de bijenstal uit Haaksbergen en er kunnen vijftien kasten staan. Omdat de bijenstal achter het ziekenhuis staat, ondervinden patiënten en bezoekers van het ziekenhuis geen hinder van aan- en afvliegende bijen.

Honing voor het restaurant

De bijenstal staat in een aangelegde moestuin. Het is de bedoeling dat groente en kruiden uit deze tuin in de keuken van het personeelsrestaurant gebruikt gaan worden. In een zorgvuldig opgesteld contract beloven de gebruikers van de bijenstal dat zij 20 procent van de honingproductie afdragen aan het personeelsrestaurant van het ziekenhuis. Je zou kunnen zeggen dat het ZGT de slogan: 'wat je van dichtbij haalt, is lekker', gaat hanteren. Het Windmolenbroek is een zeer bloemrijke wijk en omdat de verenigingsstal van 't Iemenschoer op steenworp afstand ligt, weten wij als ervaren imkers dat er genoeg te halen valt voor de bijen.

Cursus voor personeel

Onder de medewerkers van het ziekenhuis is gevraagd of er belangstelling is voor het volgen van een cursus bijenhouden. Tien personen reageerden op deze oproep. Zij gaan, samen met twee andere cursisten uit Almelo, de cursus bijenhouden voor beginners volgen.
Ik hoop dat zij gaan ervaren wat ik jaren geleden ervoer; omgaan met bijen is iets heel bijzonders en maakt een ander mens van je. Ook ga je met andere ogen naar de wereld om je heen kijken en leert planten meer op waarde te schatten.
Wij zijn blij met deze bijzondere samenwerking.

Een hartelijk welkom bij Erve Broam

Toppers Op Zondag

Bert Doldersum, Natuurhus

Sinds dit schooljaar is er aan de educatie door het Natuurhus, een nieuwe loot toegevoegd: lessen organiseren voor de weekendschool Toppers op Zondag. Op zondag 11 januari bezochten de leerlingen melkveebedrijf Erve Broam in Agelo. Behalve een rondleiding over het bedrijf kregen de leerlingen voorlichting van een veearts.

'Toppers Op Zondag' is ontstaan op initiatief van de drie gemeenten Enschede, Hengelo en Almelo. Elke afdeling organiseert haar eigen programma. Voor de Almelose groep is de bibliotheek het vertrekpunt voor de twintig zevende-groepers. Tussen eind oktober en eind april gaan zij van daaruit op de fiets of met busjes naar bedrijven of instanties waar ze voorlichting krijgen die vooral gericht is op beroepenoriëntatie.

Erve Broam

Op zondag 11 januari ben ik, als medeorganisator vanuit het Natuurhus Almelo, om elf uur met de groep in drie busjes gestapt om naar Erve Broam in Agelo, bij Ootmarsum, te gaan. De groep stond onder leiding van Weekendschoolcoördinator Karen Wagner.
Erve Broam is een melkveebedrijf dat ingericht is op het bezoek van groepen. De familie Scholten Linde runt het bedrijf en informeert de bezoekers over de ins en outs van het grotendeels zelfvoorzienende bedrijf. Het gevarieerde programma bestond uit een informatieve introductiefilm, voorlichting door een veearts die ondermeer liet zien hoe verdoofde kalveren ontdaan worden van hun minieme hoorntjes, een melkwedstrijd, een bezoek aan de stallen met ruim 250 stuks vee, zowel koeien als vrouwelijke en mannelijke kalveren, de kuilen met opgeslagen voer, de melkmachines, de melkafvoer en de mestopslag. Als afsluiter mochten de kinderen in kleine groepjes met de boer mee op de trekker. Tussentijds werd een uitstekende broodmaaltijd geserveerd en aan het eind van het bezoek kreeg ieder kind een certificaat van deelname aan de melkwedstrijd.
Ondanks de kou, zowel buiten als in de stallen, genoten de kinderen van dit drie uur durende bezoek en ze hebben er heel wat van opgestoken. Bij navraag bleek dat de kinderen niets dan lof hadden voor dit bezoek.

Een van de onderdelen deze dag: de melkwedstrijd

Vervolg

Op zondag 12 april organiseert het Natuurhus een tweede excursie voor de Weekendschool. De kinderen zijn dan te gast bij Nationaal Park 'De Sallandse Heuvelrug' in Nijverdal. Daar worden de leerlingen geïnformeerd over het beroep van boswachter en over het beheer van een kostbaar stuk Overijssels landschap.
De komende jaren zal het Natuurhus nog veel meer organiseren in samenwerking met de Toppers op Zondag. Behalve voor de Weekendschool verzorgt het Natuurhus binnen het Almelose primaire onderwijs ook lessen voor de verlengde schooldag , door cursussen Natuurouder aan te bieden en door leskisten uit te lenen aan scholen.

De Weekendschool

De Weekendschool met de naam 'Toppers op Zondag' bestaat al jaren, maar is toch nog vrij onbekend. Wat wil en doet de Weekendschool? Op de website staat: 'Toppers Op Zondag' biedt activiteiten aan voor gemotiveerde jongeren in de leeftijd van 10 tot 14 jaar die opgroeien in een minder kansrijke leefomgeving. De jongeren volgen op zondag bijeenkomsten die worden gegeven door gastdocenten uit diverse disciplines met passie voor hun vak.

Plastic soep is geen ver van mijn bed show

Inge de Bruin-Kooij, Nivon

'In de oceanen en zeeën drijft nog meer 'plastic soep' dan tot nu toe gedacht'. Elk jaar wordt er tussen de 5 en 12,7 miljoen ton plastic afval in zee gedumpt. De grootste vervuilers zijn China, Indonesië, Filippijnen, Vietnam en Sri Lanka. Het is de treurige uitkomst van een onderzoek van de Universiteit van Georgia.

Tussen Hawaï en San Francisco drijft een hoeveelheid plastic ter grootte van 34x de oppervlakte van Nederland. Het lijkt misschien een ver van mijn bed show. Maar dat is schijn. Wereldwijd zijn er vijf van zulke zogenaamde hotspots. Een van die locaties is de Middellandse Zee. Het plastic hier is afkomstig van aan de zee grenzende landen. Vanwege de smalle doorgang bij de Straat van Gibraltar kan het niet verder wegdrijven.
In de komende tien jaar zal de hoeveelheid plastic afval die in de zeeën terechtkomt, verdubbelen. Het gaat om afval van de industrie, uit steden, van schepen op zee, van de visserij. Ook het Westen is daar debet aan.

Schade voor zeeleven

Als plastic in zee komt, wordt het onder invloed van zonlicht, golfslag en warmte afgebroken in kleinere deeltjes, waarbij ook giftige stoffen vrijkomen. In de grotere stukken plastic kunnen (zoog)dieren verdrinken en verstrikken. Kleinere delen worden door veel dieren voor voedsel aangezien. De zeeschildpad denkt dat een plastic zak een kwal is en dus eetbaar. Vissen kunnen kleine deeltjes plastic aanzien voor viseitjes en ook in magen van vogels zijn allerlei plastic deeltjes gevonden. Deze deeltjes kunnen maanden in de maag van de dieren blijven en als maagvulling het hongergevoel verminderen. Waar plastic zit, kan geen voedsel zitten en menig dier heeft het eten van plastic niet overleefd.
Nog veel kleinere deeltjes, de zogenaamde microbeads, microplastics kleiner dan 5 mm doorsnede, zijn gevonden in plankton, dat aan de basis van onze voedselketen staat. Inmiddels is al bij 98% van de mosselen microbeads gevonden. En dan hebben we het nog niet over allerlei schadelijke stoffen, die aan plastics worden toegevoegd en die onze gezondheid bedreigen.

Plastic troep, dicht bij huis

De grootste plastic vervuiling komt door onzichtbare microplastics. De belangrijkste bron van deze microplastics zijn plastic tasjes en zakjes en verpakkingsmaterialen, zoals in plastic verpakte levensmiddelen. Zwerfafval in de natuur is eveneens een aanzienlijke bron van microp-

Maaginhoud van een een Albatros

lastics. Verder cosmetica, zoals crèmes, shampoo, maar ook tandpasta, waaraan plastic bolletjes zijn toegevoegd als scrubdeeltjes. Ook elektronica, verf, straatvuil door slijtage van autobanden, vezels van kleding direct, of indirect via de wasmachine, landbouwplastic, kunstgras van sportvelden, isolatiemateriaal, speelgoed, feestartikelen, medische middelen, voedings- en genotsmiddelen, huishoudelijke wegwerpartikelen. Kortom, je kunt bijna geen product bedenken of er is in de een of andere vorm plastic in verwerkt.

Kledingvezels

Kleding en wasmachines dragen samen vermoedelijk het meeste bij tot de beruchte plastic soep in de oceanen. Nieuw onderzoek wijst uit dat per wasbeurt miljoenen piepkleine synthetische vezels in het waswater vrijkomen, die niet door de filters van de waterzuivering tegengehouden kunnen worden. Deze vezels komen uiteindelijk, via de voedselketen, weer op ons eigen bord terecht. Jeroen de Roos, directeur van de Nederlandse Vereniging van Witgoedfabrikanten, gaat op Europees niveau aandacht vragen voor een wasmachinefilter dat plastic vervuiling moet voorkomen. Een actie, met hopelijk positieve resultaten.

Moeilijk te recyclen

Dat in veel producten plastic zit, heeft te maken met de vele gunstige eigenschappen. Het is goedkoop, licht, gaat lang mee en behoudt zijn kleur. Vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw is plastic hoe langer hoe meer ons leven binnengedrongen. Maar langzaamaan wordt bekend dat plastic ook nadelen heeft. Bij verbranding komen schadelijke stoffen vrij, plastic vergaat niet en verdwijnt dus nooit uit ons milieu en het is –ook al suggereren de vele containers voor het verzamelen van plastic iets anders– moeilijk recyclebaar.
De zogenaamde bio-afbreekbare plastics, die snel worden afgebroken tot kleinere fragmenten, de microplastics, verminderen wel de hoeveelheid zichtbaar zwerfafval. Echter de onzichtbare microplastics, waarin het uiteenvalt, zijn even schadelijk als die van het uit aardolie gemaakte andere plastic. Alleen plastics die volledig kunnen worden afgebroken tot kooldioxide en water, en die dus geen microplastics achterlaten, zijn niet schadelijk voor het milieu en misschien ook niet voor onze gezondheid.

Eenmalig is schandalig

Wij kunnen zelf heel wat doen om de plasticdruk op het milieu te verlagen. Eenvoudigweg door minder plastic te gebruiken. Neem je eigen, plasticvrije, boodschappentasje mee. Koop zoveel mogelijk losse producten, zoals groente en fruit en kies voor een glazen pot in plaats van een blikje, waar aan de binnenkant een laagje plastic zit. Glas wordt immers voor 98% gerecycled.
Gebruik geen wegwerpbekers en gebruik op je werk je eigen beker.
Eenmalig is schandalig. Kijk of er alternatieven zijn voor een bepaald plastic voorwerp. Kies voor hergebruik, kringloopwinkel en tenslotte voor recycling.
Drink kraanwater en neem het mee in een thermoskan. Vermijd PET-flessen, ook al kunnen die gerecycled worden.
Statiegeld niet afschaffen, maar uitbreiden. Teken de petitie 'Een echte held kiest statiegeld'. De petitie is vorig jaar ingediend, maar ondertekenen helpt nog steeds om de politiek te laten zien dat de steun en belangstelling voor statiegeld onverminderd blijven. Gebruik plasticvrije verzorgingsproducten. Voorkom zwerfafval, en raap het op.

Bron: Tubantia 14-2-15
www.plasticsoupfoundation.org
www.noordzee.nl/campagnes/microplastics/
www.echteheld.nl
www.beatthemicrobead.org/nl/

Natuurgids worden

Frank van Marle, IVN

De cursus Natuurgids staat er weer aan te komen. De cursus is bestemd voor mensen die zich willen verdiepen in de natuur. En voor hen die meer van de natuur willen genieten en vervolgens een bijdrage willen leveren aan het IVN en/of het Natuurhus.

De cursus Natuurgids is een opleiding die de bevoegdheid geeft om zelfstandig rondleidingen in de natuur te verzorgen voor het IVN, maar ook voor terreinbeheerders als Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel. De cursus wordt georganiseerd door vrijwilligers vanaf september 2015 tot en met juni 2017. In die ruim 1½ jaar wisselen theorieavonden, excursies, een lesweekend van twee dagen en ministages elkaar af.

Hoe en wat

- De cursus bestaat uit circa 25 theorieavonden op maandagavond en circa 25 excursies, overwegend op zondagochtend.
- De theorieavonden zijn op maandagavonden van 19.30 tot 22.00 uur.
- In april 2016 vindt een studieweekend plaats, waarschijnlijk bij de Weerribben in de Kop van Overijsel. Hier worden zowel binnen als buiten in de natuur lessen verzorgd.
- Van de cursist wordt verwacht dat hij/zij bij toerbeurt een lesverslag maakt, een verslag van een excursie, een 5 minutenpraatje houdt over een zelf gekozen onderwerp, iets vertelt over een biologisch moment, een werkstuk maakt van een klein groen gebiedje in de buurt van de eigen woonomgeving (deel van een park, plantsoen of ander natuurgebiedje) en een eindopdracht maakt. Daarnaast kiest elke cursist enkele ministages bij het Natuurhus en/of IVN, bijvoorbeeld participeren bij een excursie van een gids/ boswachter, een fietstocht beschrijven en dergelijke. De ministages regelt de cursist zelf, individueel of als groepje.
- Specifieke voorkennis is niet vereist.
- De cursist moet er rekening mee houden dat de cursus hem zeker een tot twee dagdelen per week kost, afhankelijk van voorkennis en/of wens om er echt voor te gaan.
- Van de cursist wordt verwacht dat hij tenminste 80% van de lessen en excursies bijwoont en de opdrachten met goed gevolg beëindigt.
- Van de cursist wordt verwacht dat hij zich na afronding van de natuurgidsencursus op een of andere wijze actief inzet voor IVN en/of het Natuurhus.

Aanmelden

De cursuslocatie: Tijdelijk Natuurhus Deldensestraat 205 te Almelo.
Aantal deelnemers: minimaal 15 en maximaal 20 mensen.
Kosten: € 275 voor de hele cursus vooraf te voldoen, inclusief het weekend bij de Weerribben en koffie/thee op de cursusavonden.

Op maandag 11 mei 2015 is de cursusleiding van de IVN Natuurgidsencursus van 19.30 tot 21.00 uur aanwezig in het Tijdelijk Natuurhus aan de Deldensestraat 205.
U kunt hier kennis maken met het organiserende team en enkele docenten en nadere informatie krijgen over de cursus.
Aanmeldingen worden op volgorde van binnenkomst behandeld, doch uiterlijk aanmelden voor 15 mei 2015 via cursus@natuurhusalmelo.nl. Een intakegesprek maakt deel uit van de aanmeldingsprocedure.

Zoveel soorten Vogels

Albert Eshuis, IVN

Ik word haast jaloers als ik lees over de vele soorten vogels die vroegere KNNV-leden waarnamen op hun excursies in Almelo en omgeving. In een oud schriftje kom ik de handgeschreven verslagen tegen. De excursies zijn gehouden van maart 1941 tot maart 1943. Ze geven veel natuurhistorische informatie, vooral wat de vogels betreft

Weitemanslanden

23 maart 1941. Excursie naar de Weitemanslanden, waaraan door acht leden wordt deelgenomen. Het koude weer is de oorzaak, dat we niet bar veel soorten te zien krijgen.
Even buiten de stad, beluisteren we de Tjiftjaf, Winterkoning en Heggenmusch. Verderop Zanglijster en Groote lijster. De Heer KleinJan maakt melding van Kramsvogels en Sijsjes. Even achter de Aa-boer zien we plotseling een zeer lichtgekleurde roofvogel opvliegen die de Blauwe kiekendief(man) blijkt te zijn. Verwarring met zijn soortgenoot de Grauwe- is uitgesloten, door het ontbreken van den zwarten streep over de bovenzijde der vleugels. Ook de eerste Grutto's laten zich hooren en zien. Verder zijn aanwezig: Rietgors(man), Wulpen, meerdere Leeuweriken, Graspiepers en Roodborsttapuiten. Dicht bij de stad zien we tenslotte nog de Witte kwikstaart.

Hofkamp, Wateregge en Gravenallee

30 maart 1941. Het gure weer heeft velen doen thuisblijven. Het plan is: per fiets naar 't Molenven door de Wateregge. In verband met de koude wind, wordt door de twee aanwezige leden en één introducee besloten een wandeling in de omgeving te maken. De route gaat, via den Hofkamp, door de Wateregge en Gravenallee terug. Sneeuw en koude ten spijt, zijn er heel wat vogels op de vleugels en krijgen de thuisblijvers weer eens ongelijk. In de Toekomst zien we: Sijsjes Kramsvogels, Roodborst, Bonte specht en Keep. Verder worden waargenomen of gehoord: Tureluur, Grutto, Zwarte specht, Kool- , Pimpel-, Zwartkop-, en Staartmees, Boomkruiper, Heggenmusch en vanzelfsprekend de Lijsters. In de Gravenalleé horen we de Holenduif en zijn een paartje Boomklevers druk bezig, hun nest in een holte van een eik met boombastschilfers te bekleden.

Grutto

Vrienden van Natuurhus Almelo

Gouden vrienden van Natuurhus Almelo

- Accountantskantoor Wansink & partner
- BJZ.nu bestemmingsplannen
- Gemeente Almelo
- Huize Almelo
- Kees Smit Tuinmeubelen
- Mentink Advies
- Netwerkschool ROC van Twente
- Provincie Overijssel
- Rabobank Noord Twente
- Saxion HBO Bouwkunde
- Stichting Almelo Parkstad
- Stichting Plattelands Ontwikkeling Almelo
- Trivium Meulenbelt Zorg
- VanMarleWitbreuk BV
- Voskamp Zonnepanelen
- Waterschap Vechtstromen
- Woningstichting Beter Wonen
- Woningstichting St Joseph

Vrienden van Natuurhus Almelo

- Aannemersbedrijf J. ter Horst
- Aermast Holland BV
- AOC
- Asito
- Bartels Ingenieurs
- Benadvido
- Benchmark electronics
- Bibliotheek Almelo
- Bleekkerk
- BLM Architecten BNA –
- Bouwmeester Vastgoed
- Brusse & Masselink Advocaten
- Cogas Duurzaam
- Duurzaam Netwerk Almelo
- Engberink Technische Installaties
- Gebr. Löwik Bouw- en Betonbedrijf B.V.
- GGD
- Giesen architektuur
- Groen Links
- Han's Natuurvoeding
- Hegeman Bouw
- Hof 88
- Indiëcomité
- Installateur Van Kooten
- Kinderopvang De Cirkel
- Lions
- Löwik Installatietechniek
- Nielz
- Notariskantoor Bolding
- Pilkington glas
- Regio Twente
- Schröder Bouw Management
- Scoop
- Sensata
- Sesamacademie
- Slingerbeurs
- Soweco
- Stichting De Klup Twente
- Stichting Pioneering
- StraC Communicatieadvies
- Studio WDG
- Subsidie-adviesbureau Considium
- Twente Milieu
- UT Twente
- Wetenschapswinkel
- VAC Almelo
- Vereniging Vakopleiding Bouwberoepen Almelo en omstreken
- Weidevogel Reclameproducties
- Weppster
- Wessels Print en Sign
- Woningstichting Mijande
- ZorgAccent (Woonzorgcentrum De Hofkamp)

Wilt u ook VRIEND worden van het Natuurhus?
Meld u aan via www.natuurhusalmelo.nl/vrienden.

Wie werken mee aan Natuurhus Almelo? Kijk op www.natuurhusalmelo.nl > organisatie voor meer informatie over het bestuur en de verschillende betrokken werkgroepen.

Niet weggooien

Heeft u het Natuurhusblad Almelo gelezen? Gooi het niet weg, maar leg het bijvoorbeeld in de wachtkamer van uw huisarts of therapeut of in de huiskamer van een sportvereniging, wijkcentrum of bibliotheek. Zo hebben meer mensen leesplezier! Alvast bedankt voor uw medewerking!

Natuurhus

Natuurhus Almelo

Het Magazine Natuurhus is een gezamenlijke uitgave van:

AstronA

AstronA (Astronomie onderwijs Almelo) is een groep van vijf enthousiaste amateur-astronomen die met hun interesse en kennis van sterrenkunde willen delen met jong en oud in en om Almelo. Zij geven lezingen en verzorgen lessen waarbij uiteraard ook telescopen niet ontbreken. Leden van AstronA kunnen deelnemen aan de activiteiten.
www.astrona.nl

Imkersvereniging 't Iemenschoer

't Iemenschoer is de imkersvereniging van Almelo en omstreken en is een van de 220 afdelingen van de Nederlandse bijenhoudersvereniging NBV. Hoofddoel is het bevorderen van de bijenteelt door onder andere voorlichting op scholen en markten, organisatie van thema-avonden en begeleiding van nieuwe imkers die naast een persoonlijk mentor traditiegetrouw hun eerste bijenvolk van de vereniging krijgen.
www.iemenschoeralmelo.nl

IVN

Het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu, door middel van voorlichting en educatie. Almelo is een van de 180 IVN-afdelingen die in Nederland actief zijn. IVN Almelo organiseert cursussen en activiteiten. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Mens & Natuur'.
www.natuurhusalmelo.nl

Groei & Bloei

Groei & Bloei maakt mensen bewust en enthousiast voor een groene omgeving in en rondom huis en in de natuur in het algemeen. De vereniging Groei & Bloei heeft landelijk 147 afdelingen. De afdeling Almelo en omstreken organiseert informatie-avonden, excursies, workshops, cursussen, plantenruildagen, open tuinenweekenden en buitenlandse tuinenreizen. Leden ontvangen het maandblad 'Groei & Bloei'.
www.almelo.groei.nl

KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een landelijke vereniging voor veldbiologie. De leden houden zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. KNNV organiseert excursies, lezingen, dia- en filmavonden. Er is ook een inventarisatiewerkgroep actief. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Natura'. De afdeling Almelo bestaat al meer dan 100 jaar en was de eerste KNNV-afdeling in Twente.
www.knnv.nl/twente

Nivon

Nivon Almelo is een afdeling van het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk (Nivon). Het Nivon is er voor iedereen die zichzelf en anderen wil versterken in de zoektocht naar een eerlijke en groene toekomst. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Toorts' en korting op het verblijf in Nivonaccomodaties in binnen- en buitenland.
www.nivon.nl

Vriend

Als vriend van de Stichting Natuurhus of als lid van één van de deelnemende verenigingen heeft u vele voordelen:

- U steunt het project Natuurhus, dat geld nodig heeft om het gebouw in het Hagenpark te kunnen realiseren.
- Deelnamemogelijkheid aan de lokale activiteiten van alle verenigingen tegen dezelfde voorwaarden als de leden.
- U kunt vrijwilliger worden bij een van de vele werkgroepen en u zo verdiepen in wat u interesseert.
- U ontvangt 4 x per jaar het gezamenlijke Natuurhus-magazine per post.
- U ontvangt periodiek een digitale nieuwsbrief.
- Gratis koffie, thee en fris (kleine groepen) in het Tijdelijk Natuurhus in 2015 (bij normaal gebruik, ter beoordeling van het bestuur).

Wilt u vriend worden van de Stichting Natuurhus voor minimaal € 24,- per jaar? Dat kan! Meld u aan als Vriend op de website www.natuurhusalmelo.nl/vrienden.

De Rabobank is een dichtbij-bank

Dit laten we tot uitdrukking komen door lokaal aanwezig te zijn in de samenleving, en hier ook onze bijdrage voor te leveren. Dat is het idee!

www.rabobank.nl/noordtwente
(0546) 83 88 00

Rabobank

De grootste van Europa
KEESSMiT
TUINMEUBELEN
AMERSFOORT - ALMELO - KEESSMIT.NL